

ผลงานหมายเลข 1

ผลงานของ
นางพิมนทิพย์ รัตนผล
ผู้ขอประเมินตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิเคราะห์ตลาดแรงงาน
(นักวิชาการแรงงาน 9 ชช)

กรมการจัดหางาน
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

7
12.05.6
ท7241

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

05787

ประสิทธิผลของนโยบาย

ผู้ขอประเมิน

นางพินนทิพย์ รัตนผล

ตำแหน่งผู้ขอประเมิน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิเคราะห์ตลาดแรงงาน
(นักวิชาการแรงงาน 9 ชช)

ผลงานหมายเลข 1

ชื่อเรื่อง ประสิทธิภาพของนโยบาย
ตลาดแรงงานต่างประเทศ

ลักษณะ งานด้านวิเคราะห์ตลาดแรงงาน

12-05-6

เลขเรียกหนังสือ.....	4 324 4
เลขทะเบียน.....	5787
วันที่.....	25 มิ.ย. 2545

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องประสิทธิผลของนโยบายตลาดแรงงานต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของนโยบายตลาดแรงงานต่างประเทศ ในช่วงบรรเทาปัญหาการว่างงาน (พ.ศ. 2541 – 2543) และเพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนา ปรับปรุง นโยบายการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตลาดแรงงานปัจจุบัน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการศึกษาเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ และในการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการกรมการจัดหางานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ และบริษัทจัดหางานที่ดำเนินการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ประสิทธิผลของนโยบายตลาดแรงงานต่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายตลาดแรงงานต่างประเทศ คือ ความชัดเจนของนโยบาย และความเชื่อมั่นในการดำเนินนโยบายของรัฐ ส่วนปัจจัยด้านขั้นตอนการดำเนินงานรัฐ และความพร้อมในการติดตามประเมินผล ไม่มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบาย นอกจากนี้จากการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมพบว่า การส่งเสริมการจัดส่งของรัฐ มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบาย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรมีการกำหนดนโยบายแสวงหาตลาดแรงงาน โดยแยกออกเป็นระดับฝีมือแรงงาน และระดับภูมิภาคประเทศต่าง ๆ ให้ชัดเจน และควรปรับปรุงระเบียบขั้นตอนการจัดส่งให้เอื้ออำนวยต่อประเทศที่มีความต้องการแรงงานไทยให้มากขึ้น
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรมีการกำหนดระเบียบขั้นตอนที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้โดยทั่วไป
3. การให้ข้อมูลข่าวสารของรัฐ ควรเป็นการให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของคนหางานก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ
4. การใช้สื่อโทรทัศน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถเข้าถึงตลาดแรงงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว
5. การอบรมความรู้ด้านภาษาต่างประเทศแก่แรงงานไทย
6. การเพิ่มการจัดส่งโดยรัฐ ควรเป็นมาตรการที่ได้รับการตอบสนองจากทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น

7. การดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมายในการช่วยเหลือคนหางาน ควรมีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของคนหางาน

8. ควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและประสิทธิผลของนโยบาย

คำนำ

การส่งเสริมแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของกรมการจัดหางาน เพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประการแรกเพื่อให้แรงงานไทยได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงานและยกระดับฝีมือแรงงานให้ทัดเทียมกับอารยะประเทศ ประการที่สอง เพื่อให้แรงงานไทยมีรายได้มากขึ้น และประการสุดท้ายเพื่อให้แรงงานไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากปี 2540 ประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มาตรการส่งเสริมตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศจึงเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะเร่งรัดการจัดส่งแรงงานไทยให้มากขึ้น เพื่อสร้างรายได้และนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ เพื่อที่จะลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงิน และลดปัญหาเศรษฐกิจในประเทศ ดังนั้นเพื่อให้นโยบายในด้านการส่งเสริมตลาดแรงงานในต่างประเทศเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงประสิทธิผลของนโยบายดังกล่าว

ผู้จัดทำรายงานการศึกษาวิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ จึงให้ความสำคัญถึงการศึกษาวิจัย รูปแบบและแนวทางของประสิทธิผลเพื่อหาแนวทางที่จะทำให้นโยบายและมาตรการส่งเสริมตลาดแรงงานในต่างประเทศของรัฐบังเกิดผลในทางปฏิบัติ

หวังว่ารายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ นักวิเคราะห์ตลาดแรงงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน จะนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาและกำหนดมาตรการและนโยบายของรัฐต่อไป

นางพิมพ์ทิพย์ รัตนผล

ผู้จัดทำรายงาน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

คำนำ

สารบัญตาราง

บทที่ 1	บทนำ	1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์ในการศึกษา	8
1.3	ขอบเขตและวิธีการศึกษา	9
1.4	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2	ทบทวนวรรณกรรม	10
2.1	ความเป็นมาของการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ และ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ	10
2.2	วิธีและขั้นตอนการไปทำงานต่างประเทศ	13
2.3	สถานการณ์การไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทย	23
บทที่ 3	แนวคิดทฤษฎี กรอบแนวคิด นิยามศัพท์ และสมมติฐาน	25
3.1	แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล	25
3.2	แนวคิดเกี่ยวกับการนํานโยบายไปปฏิบัติ	26
3.3	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีงานทำและการว่างงาน	31
3.4	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอพยพ	37
3.5	กรอบแนวคิดในการศึกษา	41
3.6	นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	42
3.7	สมมติฐานในการศึกษา	43

บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4.1	ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ	45
4.2	ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของนโยบายตลาดแรงงานต่างประเทศ	47
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบริษัทจัดหางาน	59
4.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของข้าราชการจัดหางาน	60
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	69
5.1	สรุปผลการศึกษา	69
5.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	74
5.3	แนวโน้มความต้องการแรงงานในต่างประเทศ ปี 2544	76

ภาคผนวก

ก	จำนวนคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ ปี 2539 – 2543
ข	จำนวนคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ จำแนกตามประเภทการเดินทาง ปี 2543
ค	จำนวนรายได้ที่คนงานไทยในต่างประเทศส่งกลับโดยผ่านระบบธนาคาร
ง	คำสั่งคณะกรรมการนโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงานแห่งชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ
ฉ	แบบสอบถามบริษัทจัดหางาน เรื่อง ประสิทธิภาพของนโยบายตลาดแรงงาน ต่างประเทศ
ช	แบบสอบถามข้าราชการกรมการจัดหางาน เรื่อง ประสิทธิภาพของนโยบาย ตลาดแรงงานต่างประเทศ

บรรณานุกรม

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ	46
2	แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของนโยบายตลาดแรงงาน ต่างประเทศ	47
3	แสดงผลประสิทธิผลด้านการแสวงหาแหล่งการจ้างงานและตำแหน่ง งานในต่างประเทศ โดยหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ	48
4	แสดงผลประสิทธิผลด้านการแสวงหาแหล่งการจ้างงานและตำแหน่ง งานในต่างประเทศ โดยการจัดคณะผู้บริหารร่วมกับภาคเอกชน เดินทางไปเจรจา	49
5	แสดงผลประสิทธิผลด้านการแสวงหาแหล่งการจ้างงานและตำแหน่ง งานในต่างประเทศ โดยการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนข้อมูล	50
6	แสดงผลประสิทธิผลด้านการขอความร่วมมือให้บริษัทร่วมทุนหรือ บริษัทในเครือนำคนงานไทยไปทำงานต่างประเทศ	51
7	แสดงผลประสิทธิผลด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ต่อการจัดส่งแรงงาน	52
8	แสดงผลประสิทธิผลด้านการปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการขอ จัดส่งให้รวดเร็วยิ่งขึ้น	53
9	แสดงผลประสิทธิผลด้านการปรับปรุงระบบการให้สินเชื่อตามโครงการ สินเชื่อเพื่อไปทำงานต่างประเทศ	54
10	แสดงผลประสิทธิผลด้านการปรับปรุงระบบการจัดส่งคนงานโดยรัฐ	55
11	แสดงผลประสิทธิผลด้านการให้นายจ้างในต่างประเทศแจ้ง ความต้องการโดยตรงกับกรมการจัดหางาน	56
12	แสดงผลประสิทธิผลด้านการใช้มาตรการทางกฎหมายกับ บริษัทจัดหางาน	57
13	แสดงผลประสิทธิผลด้านการวางเงื่อนไขกับธนาคารที่รับฝากเงิน กองทุนประกันสังคม	58